

ВІДГУК

офіційного опонента доктора медичних наук,
професора Савченка Сергія Євгеновича на дисертацію
Невишної Юлії Віталіївни

«Оптимізація підготовки до перших пологів та профілактика акушерських і перинатальних ускладнень у здорових вагітних», представлену до спеціалізованої вченої ради Д 26.553.01 при ДУ «Інститут педіатрії, акушерства і гінекології імені академіка О.М. Лук'янової НАМН України» на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.01 – акушерство та гінекологія

Актуальність обраної теми дисертації. Охорона здоров'я вагітних та їх дітей набуває загальнодержавного значення, тому показники акушерської і перинатальної захворюваності та рівень перинатальних втрат є індикатором якості надання медичної допомоги населенню, дієвості і своєчасності заходів по реформуванню системи охорони здоров'я. Збільшення числа аномалій пологової діяльності у здорових першонароджуючих впливає на акушерські і перинатальні показники, висуваючи цю проблему в ряд найбільш актуальних питань сучасного акушерства та перинатології.

Питання профілактики акушерських і перинатальних ускладнень є одним з найактуальніших у сучасній медицині. Психопрофілактичній допологовій підготовці вагітних приділяється багато уваги, оскільки саме вона є ефективним фактором попередження акушерських ускладнень та покращення перинатальних наслідків. Все це, безумовно, свідчить про актуальність обраного наукового напрямку. У першу чергу, це стосується підготовки до пологів в аспекті профілактики акушерської та перинатальної патології.

Не зважаючи на значну кількість сучасних вітчизняних та зарубіжних публікацій останніх років з цієї проблеми, проблема зниження акушерських і перинатальних ускладнень у здорових першонароджуючих жінок не може вважатися повністю вирішеною. І досі відсутні чіткі дані про особливості

впливу психоемоційного стану на перебіг пологів, оскільки більша частина ускладнень у пологах може бути обумовлена негативним впливом психоемоційних факторів, що напряду залежать від підготовки вагітної до пологів.

Наукове дослідження, присвячене питанням оптимізації підготовки до перших пологів та профілактики акушерських і перинатальних ускладнень у здорових вагітних, є надзвичайно актуальним, а його результати сприятимуть зниженню перинатальної захворюваності та смертності. Спрямованість роботи на адаптацію та оптимізацію світових стандартів антенатального нагляду за вагітними має вагоме значення для поліпшення результату вагітності.

Враховуючи вище вказане, дисертаційна робота Невишної Юлії Віталіївни є актуальною, присвячена важливому питанню сучасного акушерства – зниженню частоти акушерських і перинатальних ускладнень у здорових першонароджуючих шляхом оптимізації допологової підготовки на підставі вивчення предикторів аномалій пологової діяльності, визначення порогів больової чутливості, стану особистої та ситуативної тривожності, показників стрес-лімітуючої та стрес-реалізуючої систем організму.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Виконана Невишною Ю.В. дисертаційна робота є фрагментом науково-дослідної роботи «Дослідити стан репродуктивного здоров'я жінок, що перенесли хронічні запальні захворювання статевих органів та ризики у них перинатальних порушень», що виконується відповідно до плану НДР ДУ «Інститут педіатрії, акушерства та гінекології імені академіка О.М. Лук'янової НАМН України».

Мета та завдання роботи. Автор поставила за мету дослідження знизити частоту акушерських і перинатальних ускладнень у здорових першонароджуючих шляхом оптимізації допологової підготовки на підставі вивчення предикторів аномалій пологової діяльності, визначення порогів больової чутливості, стану особистої та ситуативної тривожності, показників стрес-лімітуючої та стрес-реалізуючої систем організму.

Для досягнення мети намітила 8 конкретних завдань, які дозволяють послідовно і в комплексі вирішити обране для вивчення питання: від вивчення особливостей перебігу вагітності, пологів, післяпологового періоду та перинатальних результатів розродження, з'ясування частоти і основних варіантів аномалій пологової діяльності здорових першонароджуючих, оцінки стану особистої та ситуативної тривожності в динаміці вагітності, пологів та післяпологового періоду, показників стрес-реалізуючої і стрес-лімітуючої систем в активну фазу пологів та встановлення кореляційного зв'язку з показниками психологічного стану, оцінки пологового болю та застосованих методів знеболення, вивчення стану плода та матково-плацентарного кровообігу, дослідження впливу родинно-орієнтованих технологій на психологічний стан, поріг терпимості болю, показників стрес-реалізуючої та стрес-лімітуючої систем у перших пологах у здорових жінок до оптимізації алгоритму допологової підготовки подружніх пар при перших пологах та оцінки його ефективності.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що автору вдалося на основі ретроспективного аналізу визначити особливості перебігу вагітності, пологів, післяпологового періоду та перинатальні результати розродження здорових першонароджуючих. Встановлено, що вагітність у цих жінок супроводжується значною кількістю ускладнень, а саме: загрозою переривання, анемією, раннім гестозом, безсимптомною бактеріурією, гестаційним пієлонефритом, гіпертензією вагітних. В пологах ці жінки мали високу частоту аномалій пологової діяльності, передчасного розриву плодових оболонок, дистресу плода, оперативного розродження, низьку оцінку новонароджених за шкалою Апгар. Перебіг післяпологового періоду ускладнювався залишками плаценти та оболонок, розривами шийки матки та промежини. З'ясовано частоту та основні варіанти аномалій пологової діяльності у цих жінок, а саме: слабкість та дискоординація пологової діяльності. Встановлено, що під час вагітності та пологів здорові першонароджуючі переживали психоемоційний стрес, що спричиняв зміни ситуативної та особистої тривожності, найбільш виражені в

активну фазу пологів. Вивчено характер змін показників стрес-реалізуючої та стрес-лімітуючої систем в активну фазу пологів та встановлено кореляційний зв'язок з показниками психологічного стану, що дозволило поглибити існуючі дані про патогенетичні механізми порушень пологової діяльності та розвитку перинатальної патології. Визначено характер больового синдрому в пологах та застосовані методи знеболення у здорових першонароджуючих. Встановлено, що партнерські пологи зменшують психологічне навантаження та поліпшують показники стрес-реалізуючої й стрес-лімітуючої систем здорових першонароджуючих, підвищують поріг болю, але зберігається високий рівень особистої та ситуативної тривожності, високий показник рівня кортизолу та відчуття болю, як сильного та нестерпного, у значної частини жінок.

Автором науково обгрунтований алгоритм допологової підготовки у здорових першонароджуючих, що включає: психофізичну підготовку, партнерську підтримку, транскраніальну електростимуляцію структур головного мозку та застосування розчинного магнію, який покращує психологічний стан, позитивно впливає на показники стрес-реалізуючої та стрес-лімітуючої систем, підвищує больовий поріг та поріг терпимості болю.

Запропонований автором алгоритм допологової підготовки здорових першонароджуючих сприяє зниженню частоти ускладнень в пологах та післяпологовому періоді, покращенню процесів післяпологової адаптації, зниженню рівня перинатальної патології та зменшенню медикаментозного навантаження.

Практична значущість представленої кандидатської дисертації підтверджується тим фактом, що отримані результати дозволили автору запропонувати для впровадження в практичну медицину алгоритм підготовки сімейних пар до перших пологів із застосуванням транскраніальної електростимуляції у поєднанні з магнієм, що дозволяє знизити ситуативну тривожність та підвищити поріг терпимості болю у жінок.

Розроблено та впроваджено алгоритм допологової підготовки, що включає: психофізичну підготовку, партнерську підтримку, транскраніальну

електростимуляцію структур головного мозку та застосування розчинного магнію з метою підвищення кількості нормальних пологів у здорових першонароджуючих.

Розроблена методика допологової підготовки здорових першонароджуючих оформлена у вигляді патенту України на корисну модель: «Спосіб підготовки вагітних до партнерських пологів».

Застосування удосконаленого алгоритму допологової підготовки дало можливість знизити акушерські ускладнення, а саме: слабкість пологової діяльності, необхідність пологодсилення; знеболення пологів, виключити розвиток дискоординованої та надмірної пологової діяльності та тяжкої асфіксії у новонародженого.

Зміст та оформлення роботи. Структура дисертації є класичною і цілком відповідає вимогам МОН України. Робота складається з анотації, вступу, огляду літератури, опису матеріалів та методів дослідження, трьох розділів власних досліджень, аналізу та узагальненню результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел, що нараховує 272 бібліографічних описи, переважно публікації за останні 5 років.

В огляді літератури проведений аналіз стану проблеми розвитку акушерських і перинатальних ускладнень у здорових першонароджуючих, він містить 3 підрозділи, які методологічно між собою пов'язані. Автор проаналізувала останні дані вітчизняної та зарубіжної літератури, висвітлила найбільш важливі аспекти цієї проблеми.

Необхідно відмітити обґрунтованість і сучасність методологічного підходу, який відповідає засадам доказової медицини; вдале поєднання значного обсягу ретроспективного і проспективного описового досліджень, які дозволили отримати нові дані щодо особливостей перебігу вагітності, пологів, післяпологового періоду та перинатальних результатів розродження здорових першонароджуючих, частоти і основних варіантів аномалій пологової діяльності. Немає необхідності докладно зупинятися на всіх використаних

методах дослідження, сучасність та інформативність яких представлена у другому розділі.

Результати власних досліджень представлені в трьох розділах, зміст яких викладається поетапно: результати ретроспективного аналізу перебігу вагітності і пологів у здорових першонароджуючих, клінічна характеристика (особливості перебігу вагітності у жінок, включених у дослідження, оцінка фетоплацентарного комплексу та внутрішньоутробного стану плода), особливості психоемоційного статусу, визначення стану стрес-реалізуючої і стрес-лімітуючої систем організму. Останній розділ присвячений оцінці ефективності застосування транскраніальної електростимуляції у комплексній допологовій підготовці вагітних, проведена аналітична оцінка особливостей перебігу пологів, порівняльна оцінка рівня пологового болю та застосованих методів знеболення, особливостей післяпологового періоду та стану новонароджених обстежених жінок залежно від способу допологової підготовки. Застосування удосконаленого алгоритму допологової підготовки дало можливість знизити акушерські ускладнення, а саме: слабкість пологової діяльності – у 2,5 рази, необхідність пологопідсилення – у 2,5 рази; знеболення – у 2 рази, виключити розвиток дискоординованої та надмірної пологової діяльності, тяжкої асфіксії у новонародженого.

В останньому розділі дисертаційної роботи, який присвячений аналізу та узагальненню отриманих результатів, автор провела аналіз власних результатів у порівнянні з даними вітчизняної і зарубіжної літератури, переконливо доводячи перевагу запропонованого алгоритму для вирішення поставленого питання оптимізації підготовки до перших пологів та профілактики акушерських і перинатальних ускладнень у здорових вагітних.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і практичних рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи Невишної Ю.В. базуються на достатній кількості клінічних спостережень та методологічно обґрунтованому дизайні

дослідження з проведенням ретроспективного аналізу медичної документації 2545 жінок та проспективного дослідження 120 соматично здорових першонароджуючих жінок з одноплідною вагітністю, які були розподілені на основну та контрольну групи, з використанням сучасних репрезентативних методів дослідження. Проведена на сучасному рівні математично-статистична обробка одержаних результатів дослідження дозволила обґрунтувати наукові положення, висновки і практичні рекомендації, сформульовані в дисертації. Наукові положення, висновки та рекомендації, що висвітлені в роботі, мають наукову новизну та підтверджені клінічною практикою.

Робота насичена таблицями з цифровим матеріалом, рисунками, діаграмами, фотографіями кардіотокограм, що поліпшують загальне сприйняття тексту і розуміння доказової частини дисертації. Інформація, що є у дисертації, систематизована і конкретно описана дисертантом. Аналіз цифрового матеріалу та його достовірність дають підстави вважати, що викладені у дисертації положення, висновки та рекомендації науково обґрунтовані відповідно поставленим завданням, мають теоретичне і практичне значення.

Повнота опублікованих матеріалів дисертації. Основні наукові положення і висновки дисертації відображені в 12 наукових працях, зокрема 7 – у фахових виданнях України та періодичних зарубіжних виданнях (1 публікація у виданні, індексованому міжнародною базою Scopus). Серед публікацій 4 – тези у матеріалах конгресів та конференцій, 1 патент на корисну модель.

Рекомендації щодо використання результатів дисертації на практиці. Матеріал дисертації може бути використаний у практичній роботі лікарів акушерів-гінекологів. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані у навчальному процесі на етапі додипломної та післядипломної освіти і безперервного професійного розвитку, а також при виданні монографій, навчальних посібників та підручників, що стосуються питань допологової підготовки здорових вагітних та профілактики акушерських і перинатальних ускладнень у першонароджуючих жінок.

Недоліки дисертації та автореферату і зауваження щодо їх оформлення. Принципових зауважень до дисертації немає, водночас під час рецензування виникли деякі зауваження, а саме у тексті зустрічаються дрібні недоліки, більше технічного плану. Для більш наочного висвітлення отриманих результатів, деякі з таблиць варто було подати у вигляді рисунків. Зазначені вище зауваження не є принциповими і жодним чином не знижують наукової вагомості та практичного значення цього дисертаційного дослідження.

Під час рецензування виникли наступні запитання, на які хотілося б отримати відповіді у *процесі наукової дискусії*:

1. Чим пояснюється ваш вибір критеріїв виключення з дослідження, зокрема вагітність після застосування ДРТ?

2. Яка роль ситуативної та особистої тривожності у розвитку аномалій пологової діяльності у першонароджуючих?

Висновок про відповідність дисертації вимогам, які пред'являються до наукового ступеня кандидата медичних наук

Дисертаційна робота Невишної Юлії Віталіївни на тему «Оптимізація підготовки до пологів та профілактика акушерських і перинатальних ускладнень у здорових вагітних», виконана в Державній установі «Інститут педіатрії, акушерства і гінекології імені академіка О.М. Лук'янової Національної академії медичних наук України», під керівництвом доктора медичних наук, професора Скрипченко Наталії Яківни є самостійною закінченою науково-дослідною роботою, в якій за допомогою сучасних інформативних методів дослідження отримано нові наукові дані, на основі яких розроблений диференційований патогенетично обґрунтований комплекс допологової підготовки здорових вагітних, що має важливе теоретичне і практичне значення.

Дисертація за своєю актуальністю, науковою новизною отриманих результатів, їх практичним та теоретичним значенням, ступенем обґрунтованості та достовірності наукових положень, сформульованих у висновках і практичних рекомендаціях, повнотою викладення матеріалу в

наукових статтях та апробації на наукових форумах, повністю відповідає вимогам пункту 11 «Положення про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року, №567 та паспорту спеціальності 14.01.01. – акушерство та гінекологія ДАК МОН України, що пред'являються до кандидатської дисертації, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.01 – акушерство та гінекологія.

Офіційний опонент

професор кафедри акушерства,

гінекології та репродуктології

Національного університету

охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика,

доктор медичних наук, професор

С.Є. Савченко

С.Є. Савченко

МОН України
 ЦЕНТРАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ
 ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ІМЕНІ П.Л. ШУПИКА
 П.Л. ШУПИКА
 ЗАСВІДЧУЮ
 Секретар
 06.12.2021 20 р.

вх 06 XII 21р.